

ඔසු වවමු

ඉසුරු ලබමු

8. රසකිද

උද්භිද නාමය - *Tinospora cordifolia*

ශාක කුලය - MENISPERMACEAE

පොදු සිංහල නම - රසකිද

සංස්කෘත නාමය - ගුඩුවී/ මධු පර්ණි

ද්‍රවිඩ නාමය - අමාදවල්ලි/සිංදිල්කෝඩි

ඉංග්‍රීසි නාමය - Heart leaved Mooseed

රෝපණ ද්‍රව්‍ය - අතු කැබලි

ඖෂධ සදහා ගැනෙන ව්‍යවහාර අංග-

පිට පොත්ත ඉවත්කළ අමු රසකිද වැල්
රසකිද පිටි
කොළ

හැදින්වීම

මානව ප්‍රතිශක්තිකරන පද්ධතිය ශක්තිකමත් කිරීමේ බලයක් ඇතිගෙවත්තක තිබිය යුතුම ආරෝහක ශාකයකි.විවිධ ප්‍රදේශවල රසකිද නාමයෙන් වර්ග කීපයක් භාවිතාවේ. රස කිද බුකිද තිත්තකිද වල්කිද මහකිද ගැට කිද

උද්භිද විද්‍යාත්මක විස්තරය -

මතුපිට කාෂ්ඨීය ආරෝහකයකි. සමක් බඳු පිට පොත්ත සිනිදුය. පත්‍ර වෘත්තය සෙන්ටිමීටර් 2-7 පමණ වේ. පත්‍ර විශාල අතර පත්‍ර තලය පුළුල්ව හෘදයාකාර හෝ වටකුරු ඕවලාකාර හැඩයක් ගනී. පත්‍ර පාදය පළල් වන අතර අග්‍රය එක විටම අති තීව්‍රව ඇත. විශාලත්වය සෙන්ටිමීටර් 5-15 x 5-13 ක් පමණ වේ. ග්‍රන්ථිමය පිටිකා සහිත සලකුණු යටිපස පාදීය නාරටි අක්ෂයේ වේ. තුනී කඩදාසි බඳුය. පුෂ්ප මංජරිය සෙන්ටිමීටර් 12ක් පමණ දිගය. සාමාන්‍යයෙන් කොළ රහිතව ද දැකිය හැකිය.එලය රතු පැහැති අෂ්ටිලයකි. **කෘෂි විද්‍යාත්මක විස්තරය**

මේරුව කඳ කැබලි වලින් රසකිද බෝ කර ගත හැකිය. රසකිද වගා කරන ක්‍රම කීපයකි. හොඳින් මේරුව රසකඳ වැලක් ගෙන සෙන්ටිමීටර් 20 පමණ ප්‍රමාණයේ කැබැලි වලට කපා පහළ කොටස පසට යට කිරීම පළමු ක්‍රමය වේ. අනෙක් ක්‍රමය වනුයේ දඩු කැබලි සෙන්ටිමීටර් 20 පමණ දිගට කපා තවත් මලු වල මුල් අද්දවා ගැනීමය.එසේ මුල් අද්දවා ගත් කඳන් පැළ මීටර් 2-3 ක් ඇතිත් සිටවූ ආධාරක පාමුල සිටුවීම හෝ විශාල ගස් මුල් අසල සිටුවා ගස ආධාරකයක් ලෙස යොදා ගැනීම බහුලව යොදා ගන්නා ක්‍රමය වේ. පාරම්පරිකව රසකිද බෝ කිරීමේ ක්‍රමය වනුයේ සෙන්ටිමීටර් 180ක් පමණ මේරු රසකිද වැලක් ගෙන රවුමට ඔතා ගසක රැඳවීමයි.

අස්වනු නෙලීම හා ගබඩා කිරීම

රසකිද වැලක් සෙන්ටිමීටර් 4ක් පමණ විෂ්කම්භයක් ඇතිවන ලෙස වර්ධනය වීමට වසර 5-6ක් ගතවේ. එලෙස වර්ධනය වූ පසු අවශ්‍ය පමණ කපා අස්වැන්න ලෙසට යොදා ගැනීම වඩාත් යෝග්‍ය වේ
කපා ගත් වැල් සෙන්ටිමීටර් 05ක පමණ ප්‍රමාණයේ කැබලි වලට කපා පුස් නොබැඳින සේ හොඳින් වියලා වෙළඳපොළට ඉදිරිපත් කළ යුතුය
ඖෂධීයව භාවිතා වන කොටස වන්නේ වියලි පරිණත කඳ කොටසයි. මෙම කඳ කොටස්වල සනකම විවිධාකාර වන අතර ඒවායේ විෂ්කම්භය සෙන්ටිමීටර් 0.5 -5 පමණ වේ. නොවැඩුණු කඳන් කොළ පැහැති සිනිදු මතපිටක් ඇති හා පර්ව වලදී ඉදිමිම් සහිත වේ. හොඳින් මේරු කඳ කොටස්වල මතුපිට රවුම් වා සිදුරු නිසා ඇතිවන ලා දුඹුරු හා ඉන්නන් වැනි ප්‍රාග්ගැටිති සහිතය.

වර්තමාන භාවිතය හා වෙළඳපළ තත්ත්වය

ආයුර්වේද ඖෂධ නිෂ්පාදනය සදහා අති බහුල භාවිතයකින් යුත් ඖෂධීය අමුද්‍රව්‍යයක් වන රසකිද ආයුර්වේද නිෂ්පාදනාගාරවලදී කිලෝ 30000ක් පමණ භාවිතා වී ඇත .75%ක්ම වියළි ශාක ලෙස භාවිතාවේ. ඉතිරි 25% අමු ශාක ලෙස භාවිතා වී ඇත .

සැකසුම

වෛද්‍ය ලක්ශාත්ත ගුණසිංහ
ආයුර්වේද ප්‍රජා සෞඛ්‍ය වෛද්‍ය නිලධාරී-
ගගවට කෝරළය